

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ.Հարությունյան /Ա.Ա.Հ./

Արձանագրություն № 1

«28» օգոստոսի 2023թ.

ԷԻԿ/բ-128, Քաղաքացիական իրավունք 1, ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն`	042101.00.6, Իրավագիտություն /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր`	042101.01.6, Իրավագիտություն /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան`	Իրավագիտության բակալավր /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն`	Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը`	առկա, հեռակա /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	առկա 2-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ հեռակա 2-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ
Դասախոս(ներ)`	Վարդուհի Հովնանյան /անուն, ազգանուն/ Էլ. հասցե/ներ varduhi.hovnanyan@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	..
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	..
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	..
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	..
8.	Դասավանդման մեթոդներ	..
9.	Ուսումնառության մեթոդները	..
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	..
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ	..
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	..
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում	..
14.	Գնահատում	..
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում	..
14.2.	Հարցաշար	..
14.3.	Գնահատման չափանիշներ	..
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ	..

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Քաղաքացիական իրավունք 1» դասընթացը կարևորվում է իրավագիտության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 042101.01.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել քաղաքացիական իրավահարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկություններին, դրանց մասնակցող սուբյեկտների իրավասուբյեկտությանը, իրավունքներին ու պարտականություններին, քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների կարգավիճակին, իրավունքների պաշտպանության եղանակներին ու կարգին

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- ուսանողների մոտ ձևավորել համապատասխան հմտություններ վերլուծելու նոր գիտելիքն ու այն համադրելու արդեն իսկ գոյություն ունեցողի հետ
- ուսանողների մոտ ձևավորելու վերլուծական մտածողություն
- ձևավորելու քննադատական մտածողություն, ստացած նոր գիտելիքը սինթեզելու կարողություն

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«Քաղաքացիական իրավունք 1» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 042101.01.6 «Իրավագիտություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող մասնագիտական առարկաներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)² և /կամ կոմպետենցիաները.

«Քաղաքացիական իրավունք 1» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

Գիտելիք

Գիտելիք և իմացություն

- 1) Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբովանդակության

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- 2) Իրավունքի հիմնական ճյուղերի (մասնավորապես՝ սահմանադրական իրավունքի, վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության, քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական դատավարության, աշխատանքային իրավունքի, քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության, էկոլոգիական իրավունքի, միջազգային հանրային իրավունքի, դրանց սկզբունքների, ինստիտուտների, նորմերի ծագումնաբանության և էության, այդ ինստիտուտների և նորմերի օրենսդրական ամրագրման և կիրառման գործընթացի վերաբերյալ հիմնարար և համակարգված գիտելիք:

Հմտություն

Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- 1) Կարող է կիրառել մասնագիտական գիտելիքներն առավել հաճախ հանդիպող իրավական խնդիրների լուծման համար:
- 2) Կարող է ինքնուրույն կազմել և մշակել իրավական փաստաթղթեր, տալ իրավաբանական եզրակացություններ, տրամադրել իրավաբանական խորհրդատվություն:
- 3) Կարող է բանակցություններ վարել, ներկայացնել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, պետության և համայնքի իրավունքներն ու օրինական շահերը:
- 4) Կարող է իրավունքի մեկնաբանման կանոնների կիրառմամբ պարզաբանել իրավական նորմերը և պայմանագրերը:
- 5) Կարող է օրինական մեթոդներով որոնել և գտնել վերաբերելի դատական և իրավական այլ ակտեր կամ այլ տեղեկություններ, օգտագործել դրանք մասնագիտական ոլորտում խնդրի լուծման համար, ինչպես նաև՝ հետևել իրավական ակտերի փոփոխություններին:
- 6) Կարող է վերհանել իրավական խնդիրը, տարբերակել գործի լուծման համար էական փաստերը, որոշել կիրառելի իրավական նորմը և կիրառել փաստերի նկատմամբ, եզրահանգում անել գործի լուծման վերաբերյալ:

Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- 1) Կարող է մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնել, բացատրել, ինչպես նաև՝ ստանալ իրավագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, խնդիրներ և լուծումներ:
- 2) Կարող է իր գործունեության ընթացքում կիրառել ՏՀՏ-ներ և այլ մասնագիտական գործիքներ՝ իրավական խնդիրների լուծումն ապահովելու համար:
- 3) Կարող է հավաքել, մշակել և մեկնաբանել իրավական հիմնախնդիրներին վերաբերող քանակական և որակական տվյալներ՝ հիմնավորված դատողություններ անելու համար:
- 4) Կարող է հետևել մասնագիտական բարեվարքության (էթիկայի) կանոններին՝ պատասխանատվությամբ իրականացնելով իր մասնագիտական գործառույթները:

Ընդհանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը)

- 1) Կարող է դրսևորել քննական և փաստարկված վերլուծական մոտեցում՝ իրավական խնդիրները բացահայտելու և դրանց լուծման ուղիները մշակելու համար:
- 2) Կարող է մասնագիտական խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ցուցաբերել նախաձեռնողականություն և ստեղծագործական մոտեցում

Կարողունակություն

Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)

- 1) Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:
- 2) Ունակ է՝ անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

3) Տիրապետում է բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում իրավագիտության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Շնորհանքական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

- ԳԿ1** վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
- ԳԿ4** մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
- ԳԿ9** խնդիրների լուծում,
- ԳԿ10** որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

- ՀԳԿ1** գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
- ՀԳԿ2** հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
- ՀԳԿ3** սովորելու ունակություն,
- ՀԳԿ8** ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- ԱԿ2** հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
- ԱԿ4** ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- ԱԿ6** կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
- ԱԿ11** տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
- ԱԿ14** տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Քաղաքացիական իրավունք 1» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել իրավագիտական մասնագիտական գործունեության ընթացքում, մագիստրատուրայում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և իրավագիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
---------	-------------------------	---------------------------

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120 ժամ	4 կրեդիտ/120 ժամ
--	---------------------	------------------

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	32	10
Գործնական աշխատանք		
Մեմինար պարապմունք	24	6
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	64	104
Ընդամենը	120	120
Ստուգման ձևը (ստուգաք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	Ընթացիկ քննություն	2 քննություն

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել էլույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոք սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաձանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տետր** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցագրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հատակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են**⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր.

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում.

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ծավաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապլուներ	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Քաղաքացիական իրավունքը որպես Հայաստանի իրավունքի ճյուղ	2	2			
2.	Քաղաքացիական իրավունքի գիտությունը	2	2			
3.	Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրները	2	2			
4.	Քաղաքացիական իրավահարաբերություններ	2	2			
5.	Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագումը, իրականացումը և պաշտպանությունը	2	2			
6.	Քաղաքացիները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ	2	2			
7.	Իրավաբանական անձեր	2	2			
8.	Հայաստանի Հանրապետությունը և վարչատարածքային միավորումները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ	4	2			
9.	Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտներ	2	2			
10.	Գործարքներ	2	2			
11.	Ներկայացուցչություն	4	2			
12.	Ժամկետները քաղաքացիական իրավունքում	2				
13.	Հայցային վաղեմություն	4	2			
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		32	24			

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրություն	
2.	Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրք	
3.	Բարսեղյան Տ.Կ. , Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք, Մաս առաջին, - 3-րդ հրատ.	Եր., ԵՊՀ հրատ., 2006:
4.	Ավետիսյան Վ.Դ., Մեղրյան Ս.Գ. Քաղաքացիական իրավունք (գործնական պարապմունքների ձեռնարկ), Մաս առաջին	ԵՊՀ հրատ., - Եր., 2006:
5.	«Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց առանձնացված ստորաբաժանումների, հիմնարկների եվ անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենք:	
6.	«Անհատ ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրենք:	
7.	«Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենք:	
8.	Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին ՀՀ օրենք:	
9.		
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 2009 թվականի հոկտեմբերի 15-ի Կոնվենտները և Մինարիկը ընդդեմ Չեխիայի վճիռը (application 32921/03, 28464/04):	
2.	ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 26.01.2007 թ. թիվ 3-12 (ՏԴ) քաղաքացիական գործով որոշումը (ընկերության բնականոն գործունեությանը խոչընդոտելը որպես ընկերության մասնակցին ընկերությունից հեռացնելու հիմք):	
3.	ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 2006թ. սեպտեմբերի 28-ին թիվ 3-2027 (ՎԴ) քաղաքացիական գործով կայացված որոշումը (այլ բաժնետերերի կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունքի վերաբերյալ):	
4.	ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 2010 թվականի հոկտեմբերի 29-ի թիվ ՎԴ/4342/05/09 գործով կայացված որոշումը (այլ բաժնետերերի կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունքի վերաբերյալ):	
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1 Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Քաղաքացիական իրավունքը որպես Հայաստանի իրավունքի ճյուղ	<p>1.Քաղաքացիական իրավունքի հասկացությունը, դրա տառաբեր իմաստները: Քաղաքացիական իրավունքը որպես իրավունքի ճյուղ:</p> <p>2. Քաղաքացիական իրավունքով կարգավորվող հասարակական հարաբերությունների կազմը (իրավական կարգավորման առարկան):</p> <p>3.Քաղաքացիական իրավունքի նորմերով կարգավորվող գույքային հարաբերությունների հասկացությունը և առանձնահատկությունները (ապրանքադրամային մնույթ, հատուցելիություն):</p> <p>4. Անձնական ոչ գույքային հարաբերությունների հասկացությունը, առանձնահատկությունները, դրանց տեսակները (գույքային հարաբերությունների հետ կապված և գույքային հարաբերությունների հետ չկապված հարաբերություններ):</p> <p>5.Քաղաքացիական իրավունքի նորմերով կարգավորվող գործարարական հարաբերությունները: Ձեռնարկատիրական (գործարարական) գործունեության հասկացությունը և հատկանիշները:</p> <p>6. Կորպորատիվ հարաբերությունների հասկացությունը և առանձնահատկությունները:</p> <p>7. Քաղաքացիաիրավական կարգավորման մեթոդի հասկացությունը և</p>	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն⁴

		<p>առանձնահատկությունները (քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների սուբյեկտների հավասարությունը, կամքի ինքնավարությունը, գույքային ինքնուրույնությունը, ինքնուրույն գույքային պատասխանատվությունը, իրավունքների պաշտպանության ինքնատիպությունը):</p> <p>8. Քաղաքացիական իրավունքի սահմանազատումն իրավունքի մյուս ճյուղերից:</p> <p>9.Քաղաքացիական իրավունքի սկզբունքները. հասկացությունը, կազմը նշանակությունը: Կողմերի իրավահավասարությունը: Կամքի ինքնավարությունը և պայմանագրի ազատությունը: Մեփականության անձեռնմխելիությունը: Մասնավոր գործերին որժե մեկի կամայական միջամտության անթույլատրելիությունը: Քաղաքացիական իրավունքների անարգել իրականացումը: Խախտված իրավունքների վերականգնման ապահովումը: Խախտված իրավունքների դատական պաշտպանությունը:</p> <p>10. ՀՀ քաղաքացիական իրավունքի համակարգը: Իրավունքի պանդեկտ և ինստիտուցիոնալ համակարգերի էությունը և առանձնահատկությունները:</p>		
2.	Քաղաքացիական իրավունքի գիտությունը	1. Քաղաքացիական իրավունքի գիտության հասկացությունը և առարկան: Քաղաքացիական իրավունքը որպես իրավագիտության	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>բաղկացուցիչ մաս: Քաղաքացիական իրավունքը և քաղաքացիական իրավունքի գիտությունը: Քաղաքացիական իրավունքի գիտության բովանդակությունը:</p> <p>2. Հետազոտման մեթոդների կիրառումը քաղաքացիական իրավունքի գիտության մեջ: Հետազոտման ընդհանուր մեթոդների կիրառումը քաղաքացիական իրավունքի գիտության մեջ: Հետազոտման հատուկ մեթոդների հասկացությունը, նշանակությունը և առանձին տեսակները (համեմատական իրավագիտության մեթոդ, համակարգային վերլուծության մեթոդ, քանակական վերլուծության մեթոդ և այլն):</p> <p>3. Քաղաքացիական իրավունքը որպես ուսումնական դասընթաց:</p>		
3.	Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրները	<p>1. Իրավունքի աղբյուրի հասկացությունը և տեսակները:</p> <p>2. «Քաղաքացիական օրենսդրություն» հասկացության տարբեր իմաստները: Քաղաքացիական օրենսդրությունը որպես քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրների համակցություն:</p> <p>3. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը որպես քաղաքացիական օրենսդրության հիմք:</p> <p>4. Քաղաքացիական օրենսդրության կազմը: Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրների հիերարխիան:</p> <p>5. «Օրենքներ» և «այլ իրավական ակտեր» եզրույթները ՀՀ</p>	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>քաղաքացիական օրենսդրության մեջ:</p> <p>6. Միջազգային պայմանագրերը որպես քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրներ:</p> <p>7. Օրենքները քաղաքացիաիրավական կարգավորման համակարգում:</p> <p>8. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրքը որպես համակարգման բարձրագույն ձև՝ կոդիֆիկացիայի եղանակով ստեղծված իրավական ակտ:</p> <p>9. Այլ օրենսգրքերը և ընթացիկ օրենքները որպես քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրներ:</p> <p>10. Այլ իրավական ակտերը (ՀՀ նախագահի հրամանագրերը, կառավարության որոշումները, գերատեսչական նորմատիվ ակտեր, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ակտերը) քաղաքացիաիրավական կարգավորման համակարգում:</p> <p>11. Սովորույթները, համակեցության կանոնները և բարոյական նորմերը քաղաքացիական իրավունքում: Գործարար շրջանառության սովորույթների հասկացությունը, հատկանիշները և կիրառման ոլորտը:</p> <p>12. Դատական նախադեպը և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախադեպային որոշումների նշանակությունը քաղաքացիական իրավունքում:</p> <p>13. Լոկալ (ներքին) իրավական ակտերը քաղաքացիական իրավունքում:</p> <p>14.Քաղաքացիաիրավական կարգավորման</p>		
--	--	--	--	--

		<p>դիսպոզիտիվությունը: Դիսպոզիտիվ և իմպերատիվ նորմերի հասկացությունը և հարաբերակցությունը: 15. Իրավունքի և օրենքի անալոգիան քաղաքացիական իրավունքում: 16. Քաղաքացիական օրենսդրության կիրարկումը: Քաղաքացիաիրավական նորմերի գործողությունը ժամանակի մեջ, տարածության վրա, ըստ անձանց շրջանակի: 17. Քաղաքացիաիրավական նորմերի մեկնաբանումը:</p>		
4.	Քաղաքացիական իրավահարաբերություններ	<p>1. Քաղաքացիական իրավահարաբերության հասկացությունը և առանձն ահատկությունները: 2. Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների կառուցվածքը (սուբյեկտներ, օբյեկտ և բովանդակություն): 3. Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների սուբյեկտները: Քաղաքացիական իրավասուբյեկտության հասկացությունը և բովանդակությունը: Իրավահաջորդությունը քաղաքացիական իրավահարաբերություններում: Իրավահաջորդության տեսակները (համընդհանուր և մասնակի): 4. Քաղաքացիական իրավահարաբերության օբյեկտները: «Իրավահարաբերության օբյեկտ» հասկացության տարբեր իմաստները: Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների օբյեկտներն ըստ ՀՀ քաղաքացիական</p>	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>օրենսդրության (իրերը, աշխատանքները, ծառայությունները, ոչ նյութական բարիքները, մտավոր գործունեության արդյունքները, տեղեկատվությունը):</p> <p>5.Քաղաքացիական իրավահարաբերության լուծման հարցերը: Քաղաքացիական սուբյեկտիվ իրավունքի հասկացությունը, տեսակները, բովանդակությունը: Սուբյեկտիվ իրավունք և իրավագործություն: Քաղաքացիական սուբյեկտիվ պարտականություններ, նրանց բովանդակությունը:</p> <p>6.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների դասակարգումը. գույքային իրավահարաբերություններ և անձնական ոչ գույքային իրավահարաբերություններ, բացարձակ և հարաբերական իրավահարաբերություններ, իրային և պարտավորական իրավահարաբերություններ, քաղաքացիական իրավահարաբերությունների դասակարգումն ըստ այլ հիմքերի (կորպորատիվ և ոչ կորպորատիվ իրավահարաբերություններ, պարզ և բարդ իրավահարաբերություններ և այլն):</p>		
5.	Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագումը, իրականացումը և պաշտպանությունը	<p>1.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների առաջացման հիմքերի հասկացությունը: Իրավաբանական փաստեր, իրավաբանական կազմ:</p> <p>2.Իրավաբանական փաստերի դասակարգումը՝ իրավաստեղծ, իրավափոփոխիչ, իրավադադարեցնող փաստեր: Գործողություններ</p>	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>(իրավաչափ և ոչ իրավաչափ գործողություններ, իրավաբանական արարքներ իրավաբանական ակտեր), դեպքեր (բացարձակ և հարաբերական իրավաբանական դեպքեր), ժամկետներ:</p> <p>3.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների առաջացման՝ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով նախատեսվախ հիմքերը (Գործարքներ, վարչական ակտեր, վարչական ակտայայմանագրեր, դատական ակտեր, օրենքով թույլատրվող հիմքերով գույք ձեռք բերելը, գրական, գիտական, արվեստի բնագավառին վերաբերող երկեր ստեղծելու, գյուտեր և մտավոր գործունեության այլ արդյունքներ ստեղծելը, վնաս պատճառելը, անհիմն հարստացումը):</p> <p>4. Քաղաքացիական իրավունքների իրականացումը և պարտականությունների կատարումը: Իրականացման և կատարման հասկացությունները:</p> <p>5. Քաղաքացիական իրավունքների իրականացման հիմնական սկզբունքները (իրավունքի իրականացումն իրավունքը կրողի կամքով, սեփական հայեցողությամբ և ի շահ իրեն):</p> <p>6. Քաղաքացիական իրավունքների իրականացման հիմնական եղանակները (իրավունքները կրողի ակտիվ գործողություններով, գործողությունների կատարումից ձեռնպահ մնալով, ուրիշի գործողությունների կատարումն արգելելով,</p>		
--	--	---	--	--

		<p>պարտավոր անձից կատարում ստանալով, որոշակի վարքագծի դրսևորում պահանջելով, պարտավոր անձանց դիմելով, պաշտպանության համար իրավասու մարմիններին դիմելով և այլն):</p> <p>7. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունն իրավունքների իրականացման և պարտականությունների կատարման երաշխիքների մասին:</p> <p>8. Իրականացման սահմանները: Իրավունքի սահմանանցումը: Իրավունքի չարաշահման հասկացությունը, տեսակները, իրավական հետևանքները:</p> <p>9. Քաղաքացիական պարտականությունների կատարման տարբեր եղանակները բացարձակ և հարաբերական իրավահարաբերություններում (սուբյեկտիվ իրավունքները խախտող գործողությունների կատարումից ձեռնպահ մնալով, ակտիվ գործողություններ կատարելով):</p> <p>10. Պաշտպանությունը որպես քաղաքացիական սուբյեկտիվ իրավագործություն: Քաղաքացիական իրավունքների պահպանություն և պաշտպանություն: Պաշտպանության իրավագործությունը որպես քաղաքացիական սուբյեկտիվ իրավունքի տարր: Պաշտպանության իրավունքի առաջացման հիմքերը:</p> <p>11. Քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանության ձևերի հասկացությունը և փոխհարաբերակցությունը: Պաշտպանության ձևերը (քաղաքացիական իրավունքների</p>	
--	--	--	--

		<p>ինքնապաշտպանությունը, օպերատիվներ գործության միջոցների կիրառումը, իրավասու պետական կամ այլ մարմինների կողմից քաղաքացիական իրավունքները խախտողների նկատմամբ հարկադրանքի միջոցների կիրառումը):</p> <p>12. Քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանության եղանակների հասկացությունը և ընդհանուր բնութագիրը:</p>		
6.	<p>Քաղաքացիները քաղաքացիական սուբյեկտներ</p> <p>որպես իրավունքի</p>	<p>1. Ֆիզիկական անձը (մարդը) որպես քաղաքացիական իրավունքի անհատական սուբյեկտ:</p> <p>2. Քաղաքացու անունը և բնակության վայրը: Անվան և բնակության վայր ընտրելու իրավունքների բովանդակությունը: Քաղաքացու անունը և բնակության վայրը որոշելու նշանակությունը: Քաղաքացու բնակության վայրը և այն որոշելու կանոնները:</p> <p>3. Քաղաքացիական իրավունակությունը: Իրավունակության և սուբյեկտիվ իրավունքի հարաբերակցությունը: Քաղաքացու իրավունակության սկիզբը և վերջը: Իրավունակության բովանդակությունը և սահմանները: Իրավունակության սահմանափակումը:</p> <p>4. Քաղաքացիական գործունակությունը: Քաղաքացիական գործունակության հասկացությունը: Իրավունակության և գործունակության տարբերությունը: Գործունակության ծագումը և դադարումը:</p>	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>Գործունակության ծագումը մինչև քաղաքացու տարին լրանալը: Էմանսիպացիա.</p> <p>հասկացությունը, հիմքերը և կարգը (դատական և ոչ դատական): Գործունակության տեսակները. լրիվ, մասնակի, սահմանափակ գործունակ և անգործունակ անձինք:</p> <p>5. Մինչև 14 տարեկան անչափահասների գործունակությունը: Նրանց իր ավունքների իրականացման և պարտականությունների կատարման կարգը: Գործարքներ, որոնք կարող են կնքվել մինչև 14 տարեկան անչափահասների կողմից: Օրինական ներկայացուցիչների պատասխանատվությունը մինչև 14 տարեկան անչափահասների գործողությունների համար:</p> <p>6. 14-18 տարեկան անչափահասների գործունակությունը: Նրանց իրավունքների իրականացման և պարտականությունների կատարման կարգը: Գործարքներ, որոնք կարող են կնքվել 14-18 տարեկան անչափահասների կողմից առանց օրինական ներկայացուցիչների համաձայնության: 14-18 տարեկան անչափահասների գույքային պատասխանատվության առանձնահատկությունները:</p> <p>7. Քաղաքացու գործունակության սահմանափակումը. հասկացությունը, հիմքերը, կարգը և հետևանքները: Գործունակության սահմանափակման վերացումը. հիմքերը, կարգը և հետևանքները:</p> <p>8. Անգործունակ քաղաքացիներ: Քաղաքացուն անգործունակ ճանաչելու հիմքերը, կարգը և</p>		
--	--	--	--	--

		<p>հետևանքները: Քաղաքացու գործունակության վերականգնումը. հիմքերը, կարգը և հետևանքները:</p> <p>9. Խնամակալություն և հոգաբարձություն: Խնամակալությունը և հոգաբարձությունը որպես իրավունքի համալիր ինստիտուտ: Խնամակալության և հոգաբարձության մարմինները: Խնամակալության հասկացությունը և նշանակման հիմքերը: Հոգաբարձության հասկացությունը և նշանակման հիմքերը: Խնամակալության և հոգաբարձության նշանակման կարգը: Խնամակալի և հոգաբարձուի նշանակման կարգը և պայմանները: Անձինք, որոնք չեն կարող նշանակվել խնամակալ կամ հոգաբարձու: Խնամակալների և հոգաբարձուի իրավունքները և պարտականությունները:</p> <p>10. Խնամակալության և հոգաբարձության դադարման հիմքերը և կարգը:</p> <p>11. Պատրոնաժը, որպես հոգաբարձության հատուկ տեսակ. հասկացությունը, սուբյեկտային կազմը, նշանակման հետևանքները և դադարումը:</p> <p>12. Քաղաքացուն անհայտ բացակայող ճանաչելը և մեռած հայտարարելը:</p> <p>13. Քաղաքացուն անհայտ թացակայող ճանաչելու նշանակությունը, կարգը, պայմանները և հետևանքները: Անհայտ բացակայող ճանաչված քաղաքացիների հայտնվելու հետքանքները:</p> <p>14. Քաղաքացուն մահացած հայտարարելու նշանակությունը: Քաղաքացու մահը, նրա մահվան փաստի հաստատումը և նրան մահացած</p>		
--	--	--	--	--

		<p>հայտարարելը: Քաղաքացուն մահացած հայտարարելու կարգը, պայմանները և հետևանքները: Մահացած հայտարարված քաղաքացիների հայտնվելու հետևանքները:</p> <p>15. Քաղաքացու ձեռնարկատիրական (գործարարական) գործունեությունը: Անհատ գործարարի իրավունակության առանձնահատկությունները: Քաղաքացու որպես անհատ գործարար հաշվառելու կարգը, պայմանները և հետևանքները: Անհատ գործարարի պատասխանատվության առանձնահատկությունները (գործարարական ռիսկ): Ապօրինի գործարարության հասկացությունը և քաղաքացիաիրավական հետևանքները:</p> <p>16. Քաղաքացու սնանկությունը: Մսանկության քաղաքացիաիրավական հետևանքները:</p> <p>17. Քաղաքացիական կացության ակտերի հասկացությունը, նշանակությունը և գրանցումը:</p>		
7.	Իրավաբանական անձեր	<p>1.Իրավաբանական անձի հասկացությունը և հատկանիշները. կազմակերպական միասնություն, գույքային առանձնացվածություն, ինքնուրույն գույքային պատասխանատվություն, իր անունից հանդես գալու հնարավորություն: Իրավաբանական անձի հատկանիշների փոխադարձ կապը:</p> <p>2.Իրավաբանական անձի իրավունակության</p>	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>առանձնահատկությունները. հատուկ իրավունակություն:</p> <p>Իրավաբանական անձի իրավունակության սահմանափակումն օրենքով և կանոնադրային փաստաթղթերով:</p> <p>3.Իրավաբանական անձի գործունակության առանձնահատկությունները: Կորպորատիվ կառավարման սկզբունքները և իրավաբանական անձի մարմինները:</p> <p>4.Իրավաբանական անձանց հիմնադրումը: Իրավաբանական անձի ստեղծման տնօրինչական, հայտանորմատիվ և թույլատվական կարգերը: Իրավաբանական անձի հիմնադիրները: Հիմնադիր փաստաթղթերի հասկացությունը, նշանակությունը, ձևը և բովանդակությունը: Իրավաբանական անձանց պետական գրանցումը, գրանցման համակարգը, կարգը, պայմանները և ժամկետները ըստ «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի:</p> <p>5. Իրավաբանական անձի վերակազմակերպումը. հասկացությունը և եղանակները (բաժանումը, առանձնացումը, միաձուլումը, միացումը, կազմակերպափրավական ձևի փոփոխումը): Իրավաբանական անձի վերակազմակերպման կարգը: Իրավահաջորդությունը իրավաբանական անձանց վերակառուցման ժամանակ: Փոխանցման ակտ և բաժանիչ հաշվեկշիռ: Իրավաբանական անձի վերակազմակերպման պետական գրանցումը:</p>		
--	--	--	--	--

		<p>6. Իրավաբանական անձի լուծարման հասկացությունը և հետևանքները: Լուծարման եղանակները: Իրավաբանական անձի լուծարման կարգը: Իրավաբանական անձի լուծարման ժամանակ նրա պարտատերերի պահանջների բավարարման կարգն ու հերթականությունը:</p> <p>7. Իրավաբանական անձի լուծարման պետական գրանցումը: Իրավաբանական անձի սնանկությունը: Սնանկության իրավական կարգավորումը: Սնանկության հասկացությունը և հատկանիշները: Սնանկության հետևանքները:</p> <p>8. Իրավաբանական անձի անհատականացման միջոցները:</p> <p>9. Իրավաբանական անձի առանձնացված ստորաբաժանումները (մասնաճյուղեր և ներկայացուցչություններ):</p> <p>10. Իրավաբանական անձանց տեսակները, նրանց դասակարգումը և դրա քաղաքացիաիրավական նշանակությունը:</p> <p>11. Տնտեսական ընկերակցությունների, ընկերությունների հասկացությունը, առանձնահատկությունները:</p> <p>12. Տնտեսական ընկերակցությունների տեսակների (կազմակերպարավական ձևերի)՝ լիակատար ընկերակցության և վստահության վրա հիմնված «կոմանդիտային» ընկերակցության ընդհանուր բնութագիրը:</p> <p>13. Տնտեսական ընկերությունների տեսակների (կազմակերպարավական ձևերի)՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ</p>		
--	--	--	--	--

		<p>ընկերության, լրացուցիչ պատասխանատվությամբ ընկերության, բաժնետիրական ընկերության, արտադրական կոդպերատիվի ընդհանուր բնութագիրը:</p> <p>14. Ոչ առևտրային կազմակերպությունների հասկացությունը, տեսակները, իրավական կարգավիճակը:</p> <p>15. Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունները որպես իրավաբանական անձեր: Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին ՀՀ օրենսդրությունը: Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների հասկացությունը, իրավունակության առանձնահատկությունները: Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների գույքային առանձնացվածության առանձնահատկությունները:</p> <p>16. Վերահսկող և վերահսկվող իրավաբանական անձինք:</p> <p>17. Հիմնարկների քաղաքացիաիրավական կարգավիճակը:</p>		
8.	<p>Հայաստանի Հանրապետությունը և վարչատարածքային միավորումները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ</p>	<p>1. Հայաստանի Հանրապետությունը որպես քաղաքացիական իրավունքի հատուկ սուբյեկտ: Պետության անձեռնմխելիությունը (իմունիտետ):</p> <p>2. Հայաստանի Հանրապետության ունիվերսալ իրավունակությունը. հասկացությունը և բովանդակությունը: Քաղաքացիական հարաբերություններին պետության մասնակցության նպատակները: Պետության բացառիկ իրավասությունները: Պետական</p>	4	<p>ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4</p>

		<p>մենաշնորհ:</p> <p>3. Քաղաքացիական հարաբերություններին պետության մասնակցության ձևերը՝ անմիջական և անուղղակի (միջնորդավորված) մասնակցություն:</p> <p>4. Պետական մարմինները, որոնք լիազորված են քաղաքացիական իրավահարաբերություններում հանդես գալ Հայաստանի Հանրապետության անունից: Նրանց քաղաքացիաիրավական կարգավիճակը:</p> <p>5. Հայաստանի Հանրապետության մասնակցությունը արտաքին և ներքին շրջանառությունում:</p> <p>6. Մարզերի և համայնքների մասնակցությունը քաղաքացիական իրավահարաբերություններում:</p> <p>7. Համայնքների իրավունակության առանձնահատկությունները: Քաղաքացիական հարաբերություններին նրանց մասնակցության նպատակները և նյութական հիմքը: Համայնքի մասնակցության ձևերը՝ անմիջական և անուղղակի (միջնորդավորված) մասնակցություն:</p>		
9.	Քաղաքացիական օբյեկտներ իրավունքի	<p>1. Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների հասկացությունը: «Իրավահարաբերության օբյեկտ» հասկացության տարբեր իմաստները:</p> <p>2. Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների օբյեկտների տեսակներն ըստ ՀՀ քաղաքացիական օրենսդրության (իրերը, աշխատանքները, ծառայությունները, ոչ նյութական բարիքները, մտավոր գործունեության արդյունքները, տեղեկատվությունը):</p> <p>3. «Գույք» հասկացությունը, նրա հարաբերակցությունն այլ հարակից հասկացությունների հետ:</p> <p>4. Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների</p>	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>շրջանառունակությունը: Շրջանառությունում չսահմանափակված օբյեկտներ: Սահմանափակ Շրջանառությամբ օբյեկտներ: Օբյեկտներ, որոնք հանված են շրջանառությունից: 5. Իրերի հասկացությունը, նրանց դասակարգումը, իրերի դասակարգման իրավական նշանակությունը: Անշարժ գույք. հասկացությունը, հատկանիշները, հատուկ իրավական կարգավորման նշանակությունը: Անշարժգույքի պետական գրանցումը. իրավական կարգավորումը, գրանցման համակարգը: 6. Դրամական միջոցներ (ազգային դրամ, տարարժույթ): Արժույթային արժեքների քաղաքացիաիրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները: 7. Արժեթղթեր, նրանց տեսակները. պարտատոմս, չեկ, մուրհակ, բաժնետոմս, կոնոսամենտ, բանկային հավաստագրեր և գրքույկներ: 8. Մտավոր գործունեության արդյունքները որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտ: Ֆիրմային անվանումը, ապրանքային նշանը, սպասարկման նշանը որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտ: 9. Տեղեկատվությունը որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտ: Առևտրային գաղտնիքի իրավական պահպանությունը: 10. Անձնական ոչ նյութական բարիքները որպես քաղաքացիական իրավունքի սօբյեկտներ (քաղաքացու անունը, պատիվը, արժանապատվությունը, իրավաբանական անձի անվանումը, գործարար համբավը և այլն): 11. Աշխատանքները և ծառայությունները որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտներ:</p>		
--	--	--	--	--

10.	Գործարքներ	<p>1. Գործարքների հասկացությունը և նշանակությունը: Գործարքը որպես քաղաքացիական իրավունքներ և պարտականություններ առաջացնելուն, փոփոխելուն կամ դադարեցնելուն ուղղված գործողություն:</p> <p>2. Գործարքը որպես կամային և իրավաչափ գործողություն: Գործարքի հիմքերը (նպատակը):</p> <p>3. Գործարքների տեսակները: Գործարքների դասակարգումը (միակողմ, երկկողմ և բազմակողմ, կոնսենսուսայ և ռեալ, հատուցելի և անհատույց, վերացական և կաուզալ գործարքներ): Պայմանական գործարքներ: Հասկացությունը և տեսակները (հետաձգող պայմանով կնքված գործարքներ և վերացնող պայմանով կնքված գործարքներ): Գործարքների դասակարգման նշանակությունը:</p> <p>4. Գործարքների ձևերը: Բանավոր ձևով կնքվող գործարքներ: Հասարակ գրավոր ձևով կնքվող գործարքներ: Նոտարական վավերացման ենթակա գործարքներ: Անշարժ գույքի կապակցությամբ կնքվող գործարքների ձևի առանձնահատկությունը: Գործարքի ձեռ չպահպանելու հետևանքները:</p> <p>5. Գործարքից բխող իրավունքների պետական գրանցման հասկացությունը և դրա քաղաքացիաիրավական նշանակությունը: Իրավունքների պետական գրանցման համակարգը ՀՀ-ում:</p> <p>6. Գործարքի վավերության պայմանները:</p>	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4
-----	------------	--	---	----------------------------------

		<p>7. Գործարքի անվավերության հասկացությունը: Անվավեր գործարքների տեսակները:</p> <p>8. Գործարքի անվավերության հետևանքները (երկկողմանի և միակողմանի ռեստիտուցիա):</p> <p>9. Առոչինչ գործարքների հասկացությունը, տեսակները և դրանց հետևանքները:</p> <p>10. 14-18 տարեկան անչափահասի, սահմանափակ գործունակ ճանաչված քաղաքացու, իր գործողությունների նշանակությունը հասկանալու կամ դրանք ղեկավարելու անընդունակ քաղաքացու կնքած գործարքների անվավերությունը և դրա հետևանքները</p> <p>11. Մոլորության ազդեցության տակ կնքված գործարքի անվավերությունը և դրա հետևանքները: Էական մոլորության հասկացությունը:</p> <p>12. Խաբեության, բռնության կամ սպառնալիքի ազդեցության տակ կնքված գործարքի անվավերությունը և դրա հետևանքները:</p> <p>13. Մեկ կողմի ներկայացուցչի մյուս կողմի հետ չարամիտ համաձայնությամբ կամ ծանր հանգամանքների բերումով կնքված գործարքի անվավերությունը և դրա հետևանքները:</p> <p>14. Իր իրավունակության սահմաններից դուրս եկած իրավաբանական անձի կնքած գործարքի, անձի՝ իր իրավասությունների սահմանազանցմամբ կնքված գործարքի անվավերությունը և դրա հետևանքները:</p>		
11.	Ներկայացուցչություն	1.Ներկայացուցչության հասկացությունը և կիրառման մնազավառները: Իրավունքների իրականացումը և պարտականությունների կատարումը ներկայացուցչի միջոցով:	4	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>Ներկայացուցչության ներքին և արտաքին կողմերը:</p> <p>2. Ներկայացուցչության սուբյեկտները: Ներկայացուցիչներ և ներկայացվողներ:</p> <p>3. Ներկայացուցչության տեսակներն ըստ առաջացման հիմքերի. պարտադիր և կամավոր ներկայացուցչություն: Պարտադիր (օրինական) և կամավոր (պայմանագրային) ներկայացուցիչների շրջանակը:</p> <p>4. Ներկայացուցչության հիմքերը (հանձնարարության պայմանագիր, գործակալման պայմանագիր, աշխատանքային պայմանագիր, պաշտոն եական հիմքեր, ծնողական իրավունքներ, խնամակալություն և հոգաբարձություն):</p> <p>5. Առևտրային ներկայացուցչություն. հասկացությունը, առանձնահատկությունները:</p> <p>6. Լիազորագրի հասկացությունը, նշանակությունը: Լիազորագիր տալը որպես միակողմ գործարք: Լիազորագրի տեսակները. միանգամյա, հատուկ և ընդհանուր լիազորագրեր: Լիազորագրի ժամկետները: Լիազորագրի ձևը: Նոտարական վավերացման ենթակա լիազորագրեր: Նոտարի վավերացրած լիազորագրերին հավասարեցված լիազորագրեր: Իրավաբանական անձի տված լիազորագրի ձևը: Լիազորագրի դադարման հիմքերը, կարգը և հետևանքները:</p> <p>7. Վերալիազորում. հասկացությունը, հիմքերը և կարգը:</p>		
--	--	--	--	--

		8. Չլիազորված կամ լիազորությունը գերազանցած ներկայացուցչի կատարած իրավաբանական գործողությունների հետևանքները:		
12.	Ժամկետները քաղաքացիական իրավունքում	<p>1. Ժամկետների հասկացությունը և նշանակությունը քաղաքացիական իրավունքում:</p> <p>2. Ժամկետը որպես իրավաստեղծող, իրավափոփոխող և դադարեցնող իրավաբանական փաստ:</p> <p>3. Ժամկետների դասակարգումը: Սուբյեկտիվ իրավունքների ծագման և իրականացման ժամկետները: Սուբյեկտիվ իրավունքի գոյության ժամկետները:</p> <p>4. Ձեռքբերման վաղեմության ժամկետներ:</p> <p>5. Խափանիչ ժամկետներ:</p> <p>6. Երաշխիքային ժամկետներ:</p> <p>7. Պիտանիության ժամկետներ:</p> <p>8. Պահանջային ժամկետներ:</p> <p>9. Սուբյեկտիվ պարտականությունների կատարման ժամկետները:</p> <p>10. Ընդհանուր և մասնակի ժամկետներ: Ժամկետները հաշվելը: Հաշվելու ընդհանուր և հատուկ կանոնները: Ժամկետի վերջին օրը գործողություններ կատարելու կարգը:</p>	2	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4
13.	Հայցային վաղեմություն	1. Հայցային վաղեմության հասկացությունը: Հայցային վաղեմության ժամկետները որպես իրավունքի պաշտպանության ժամկետներ: Հայցային վաղեմության նշանակությունը քաղաքացիական իրավունքում:	4	ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>2. Հայցային վաղեմության ժամկետի անցման հետևանքները: Հայցային վաղեմության կիրառումը:</p> <p>3. Հայցային վաղեմության մասին կանոնների իմպերատիվ բնույթը:</p> <p>4. Հայցային վաղեմության ժամկետների տեսակները (ընդհանուր և հատուկ ժամկետներ):</p> <p>5. Հայցային վաղեմության ժամկետների ընթացքի սկիզբը որոշելու ընդհանուր և հատուկ կանոնները: Հայցային վաղեմության ժամկետների ընթացքի վերջը որոշելու կանոնները:</p> <p>6. Հայցային վաղեմության ժամկետների կասեցման հասկացությունը և հիմքերը: Հայցային վաղեմության ժամկետների կասեցման պայմանները: Կասեցման հիմք հանդիսացող հանգամանքները վերանալուց հետո հայցային վաղեմության ժամկետները երկարացնելու դեպքերը:</p> <p>7. Հայցային վաղեմության ժամկետների ընդհատման հասկացությունը և հիմքերը:</p> <p>8. Բաց թողնված հայցային վաղեմության ժամկետի վերականգնումը. հիմքերը և հետևանքները: Այն անձանց շրջանակը, որոնց միջնորդությամբ կարող են վերականգնվել լաց թողնված հայցային վաղեմության ժամկետները:</p> <p>9. Այն պահանջները, որոնց վրա հայցային վաղեմություն չի տարածվում:</p>		
--	--	---	--	--

12.2 Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Քաղաքացիական իրավունքը որպես Հայաստանի իրավունքի ճյուղ	<p>1.Քաղաքացիական իրավունքի հասկացությունը, դրա տառեր իմաստները: Քաղաքացիական իրավունքը որպես իրավունքի ճյուղ:</p> <p>2. Քաղաքացիական իրավունքով կարգավորվող հասարակական հարաբերությունների կազմը (իրավական կարգավորման առարկան):</p> <p>3.Քաղաքացիական իրավունքի նորմերով կարգավորվող գույքային հարաբերությունների հասկացությունը և առանձնահատկությունները (ապրանքադրամային մնույթ, հատուցելիություն):</p> <p>4. Անձնական ոչ գույքային հարաբերությունների հասկացությունը, առանձնահատկությունները, դրանց տեսակները (գույքային հարաբերությունների հետ կապված և գույքային հարաբերությունների հետ չկապված հարաբերություններ):</p> <p>5.Քաղաքացիական իրավունքի նորմերով կարգավորվող գործարարական հարաբերությունները: Ձեռնարկատիրական (գործարարական) գործունեության հասկացությունը և հատկանիշները:</p> <p>6. Կորպորատիվ հարաբերությունների</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		<p>հասկացությունը և առանձնահատկությունները:</p> <p>7. Քաղաքացիաիրավական կարգավորման մեթոդի հասկացությունը և առանձնահատկությունները (քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների սուբյեկտների հավասարությունը, կամքի ինքնավարությունը, գույքային ինքնուրույնությունը, ինքնուրույն գույքային պատասխանատվությունը, իրավունքների պաշտպանության ինքնատիպությունը):</p> <p>8. Քաղաքացիական իրավունքի սահմանազատումն իրավունքի մյուս ճյուղերից:</p> <p>9. Քաղաքացիական իրավունքի սկզբունքները. հասկացությունը, կազմը նշանակությունը: Կողմերի իրավահավասարությունը: Կամքի ինքնավարությունը և պայմանագրի ազատությունը: Սեփականության անձեռնմխելիությունը: Մասնավոր գործերին որժե մեկի կամայական միջամտության անթույլատրելիությունը: Քաղաքացիական իրավունքների անարգել իրականացումը: Խախտված իրավունքների վերականգնման ապահովումը: Խախտված իրավունքների դատական պաշտպանությունը:</p> <p>10. ՀՀ քաղաքացիական իրավունքի համակարգը: Իրավունքի պանդեկտ և ինստիտուցիոնալ համակարգերի էությունը և առանձնահատկությունն</p>			
--	--	--	--	--	--

2.	Քաղաքացիական իրավունքի գիտությունը	<p>երբ:</p> <p>2. Քաղաքացիական իրավունքի գիտության հասկացությունը և առարկան: Քաղաքացիական իրավունքը որպես իրավագիտության բաղկացուցիչ մաս: Քաղաքացիական իրավունքը և քաղաքացիական իրավունքի գիտությունը: Քաղաքացիական իրավունքի գիտության բովանդակությունը:</p> <p>2. Հետազոտման մեթոդների կիրառումը քաղաքացիական իրավունքի գիտության մեջ: Հետազոտման ընդհանուր մեթոդների կիրառումը քաղաքացիական իրավունքի գիտության մեջ: Հետազոտման հատուկ մեթոդների հասկացությունը, նշանակությունը և առանձին տեսակները (համեմատական իրավագիտության մեթոդ, համակարգային վերլուծության մեթոդ, քանակական վերլուծության մեթոդ և այլն):</p> <p>3. Քաղաքացիական իրավունքը որպես ուսումնական դասընթաց:</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4
3.	Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրները	<p>1. Իրավունքի աղբյուրի հասկացությունը և տեսակները:</p> <p>2. «Քաղաքացիական օրենսդրություն» հասկացության տարբեր իմաստները: Քաղաքացիական օրենսդրությունը որպես քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրների համակցություն:</p> <p>3. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը որպես քաղաքացիական օրենսդրության հիմք:</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>4. Քաղաքացիական օրենսդրության կազմը: Քաղաքացիական իրավունքի աղյուրների հիերարխիան:</p> <p>5. «Օրենքներ» և «այլ իրավական ակտեր» եզրույթները ՀՀ քաղաքացիական օրենսդրության մեջ:</p> <p>6. Միջազգային պայմանագրերը որպես քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրներ:</p> <p>7. Օրենքները քաղաքացիաիրավական կարգավորման համակարգում:</p> <p>8. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրքը որպես համակարգման բարձրագույն ձևի՝ կոդիֆիկացիայի եղանակով ստեղծված իրավական ակտ:</p> <p>9. Այլ օրենսգրքերը և ընթացիկ օրենքները որպես քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրներ:</p> <p>10. Այլ իրավական ակտերը (ՀՀ նախագահի հրամանագրերը, կառավարության որոշումները, գերատեսչական նորմատիվ ակտեր, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ակտերը) քաղաքացիաիրավական կարգավորման համակարգում:</p> <p>11. Սովորույթները, համակեցության կանոնները և բարոյական նորմերը քաղաքացիական իրավունքում: Գործարար շրջանառության սովորույթների հասկացությունը, հատկանիշները և կիրառման ոլորտը:</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>12. Դատական նախադեպը և ՀՀ վճարելի դատարանի նախադեպային որոշումների նշանակությունը քաղաքացիական իրավունքում:</p> <p>13. Լոկալ (ներքին) իրավական ակտերը քաղաքացիական իրավունքում:</p> <p>14.Քաղաքացիաիրավական կարգավորման դիսպոզիտիվությունը: Դիսպոզիտիվ և իմպերատիվ նորմերի հասկացությունը և հարաբերակցությունը:</p> <p>15. Իրավունքի և օրենքի անալոգիան քաղաքացիական իրավունքում:</p> <p>16. Քաղաքացիական օրենսդրության կիրարկումը: Քաղաքացիաիրավական նորմերի գործողությունը ժամանակի մեջ, տարածության վրա, ըստ անձանց շրջանակի:</p> <p>17. Քաղաքացիաիրավական նորմերի մեկնաբանումը:</p>			
4.	Քաղաքացիական իրավահարաբերություններ	<p>2. Քաղաքացիական իրավահարաբերության հասկացությունը և առանձն ահատկությունները:</p> <p>2.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների կառուցվածքը (սույեկտներ, օբյեկտ և բովանդակություն):</p> <p>3.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների սույեկտները: Քաղաքացիական իրավասուբյեկտության հասկացությունը և բովանդակությունը:</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>Իրավահաջորդությունը քաղաքացիական իրավահարաբերությունն էրում: Իրավահաջորդության տեսակները (համընդհանուր և մասնակի):</p> <p>4.Քաղաքացիական իրավահարաբերության օբյեկտները: «Իրավահարաբերության օբյեկտ» հասկացության տարբեր իմաստները: Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների օբյեկտներն ըստ ՀՀ քաղաքացիական օրենսդրության (իրերը, աշխատանքները, ծառայությունները, ոչ նյութական բարիքները, մտավոր գործունեության արդյունքները, տեղեկատվությունը):</p> <p>5.Քաղաքացիական իրավահարաբերության բովանդակությունը: Քաղաքացիական սուբյեկտիվ իրավունքի հասկացությունը, տեսակները, բովանդակությունը: Սուբյեկտիվ իրավունք և իրավագործություն: Քաղաքացիական սուբյեկտիվ պարտականություններ, նրանց բովանդակությունը:</p> <p>6.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների դասակարգումը. գույքային իրավահարաբերություններ և անձնական ոչ գույքային իրավահարաբերություններ, բացարձակ և հարաբերական իրավահարաբերություններ, իրային և պարտավորական իրավահարաբերություններ,</p>			
--	--	--	--	--	--

		քաղաքացիական իրավահարաբերությունների դասակարգումն ըստ այլ հիմքերի (կորպորատիվ և ոչ կորպորատիվ իրավահարաբերություններ, պարզ և բարդ իրավահարաբերություններ և այլն):			
5.	Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագումը, իրականացումը և պաշտպանությունը	<p>1.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների առաջացման հիմքերի հասկացությունը: Իրավաբանական փաստեր, իրավաբանական կազմ:</p> <p>2.Իրավաբանական փաստերի դասակարգումը՝ իրավաստեղծ, իրավափոփոխիչ, իրավադադարեցնող փաստեր: Գործողություններ (իրավաչափ և ոչ իրավաչափ գործողություններ, իրավաբանական արարքներ իրավաբանական ակտեր), դեպքեր (բացարձակ և հարաբերական իրավաբանական դեպքեր), ժամկետներ:</p> <p>3.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների առաջացման՝ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով նախատեսվախ հիմքերը (Գործարքներ, վարչական ակտեր, վարչական ակտայանանագրեր, դատական ակտեր, օրենքով թույլատրվող հիմքերով գույք ձեռք բերելը, գրական, գիտական, արվեստի բնագավառին վերաբերող երկեր ստեղծելու, գյուտեր և մտավոր գործունեության այլ արդյունքներ ստեղծելը, վնաս պատճառելը, անհիմն հարստացումը):</p> <p>4. Քաղաքացիական իրավունքների</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>իրականացումը և պարտականությունները կատարումը: Իրականացման և կատարման հասկացությունները:</p> <p>5. Քաղաքացիական իրավունքների իրականացման հիմնական սկզբունքները (իրավունքի իրականացումն իրավունքը կրողի կամքով, սեփական հայեցողությամբ և ի շահ իրեն):</p> <p>6. Քաղաքացիական իրավունքների իրականացման հիմնական եղանակները (իրավունքները կրողի ակտիվ գործողություններով, գործողությունների կատարումից ձեռնպահ մնալով, ուրիշի գործողությունների կատարումն արգելելով, պարտավոր անձից կատարում ստանալով, որոշակի վարքագծի դրսևորում պահանջելով, պարտավոր անձանց դիմելով, պաշտպանության համար իրավասու մարմիններին դիմելով և այլն):</p> <p>7. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունն իրավունքների իրականացման և պարտականությունների կատարման երաշխիքների մասին:</p> <p>8. Իրականացման սահմանները: Իրավունքի սահմանանցումը: Իրավունքի չարաշահման հասկացությունը, տեսակները, իրավական հետևանքները:</p> <p>9. Քաղաքացիական պարտականությունների կատարման տարբեր եղանակները բացարձակ և</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>հարաբերական իրավահարաբերություններում (սուբյեկտիվ իրավունքները խախտող գործողությունների կատարումից ձեռնպահ մնալով, ակտիվ գործողություններ կատարելով):</p> <p>10. Պաշտպանությունը որպես քաղաքացիական սուբյեկտիվ իրավագործություն: Քաղաքացիական իրավունքների պահպանություն և պաշտպանություն: Պաշտպանության իրավագործությունը որպես քաղաքացիական սուբյեկտիվ իրավունքի տարր: Պաշտպանության իրավունքի առաջացման հիմքերը:</p> <p>11. Քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանության ձևերի հասկացությունը և փոխհարաբերակցությունը: Պաշտպանության ձևերը (քաղաքացիական իրավունքների ինքնապաշտպանությունը, օպերատիվներ գործության միջոցների կիրառումը, իրավասու պետական կամ այլ մարմինների կողմից քաղաքացիական իրավունքները խախտողների նկատմամբ հարկադրանքի միջոցների կիրառումը):</p> <p>12. Քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանության եղանակների հասկացությունը և ընդհանուր բնութագիրը:</p>			
6.	Քաղաքացիները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ	<p>1. Ֆիզիկական անձը (մարդը) որպես քաղաքացիական իրավունքի անհատական սուբյեկտ:</p> <p>2. Քաղաքացու անունը և բնակության վայրը: Անվան և բնակության վայր ընտրելու</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>իրավունքների բովանդակությունը: Քաղաքացու անունը և բնակության վայրը որոշելու նշանակությունը: Քաղաքացու բնակության վայրը և այն որոշելու կանոնները:</p> <p>3. Քաղաքացիական իրավունակությունը: Իրավունակության և սուբյեկտիվ իրավունքի հարաբերակցությունը: Քաղաքացու իրավունակության սկիզբը և վերջը: Իրավունակության բովանդակությունը և սահմանները: Իրավունակության սահմանափակումը:</p> <p>4. Քաղաքացիական գործունակությունը: Քաղաքացիական գործունակության հասկացությունը: Իրավունակության և գործունակության տարբերությունը: Գործունակության ծագումը և դադարումը: Գործունակության ծագումը մինչև քաղաքացու տարին լրանալը: Էմանսիպացիա. հասկացությունը, հիմքերը և կարգը (դատական և ոչ դատական): Գործունակության տեսակները. լրիվ, մասնակի, սահմանափակ գործունակ և անգործունակ անձինք:</p> <p>5. Մինչև 14 տարեկան անչափահասների գործունակությունը: Նրանց իր ավունքների իրականացման և պարտականությունների կատարման կարգը: Գործարքներ, որոնք կարող են կնքվել մինչև 14 տարեկան անչափահասների կողմից: Օրինական ներկայացուցիչների պատասխանատվությունը մինչև 14 տարեկան</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>անչափահասների գործողությունների համար:</p> <p>6. 14-18 տարեկան անչափահասների գործունակությունը: Նրանց իրավունքների իրականացման և պարտականությունների կատարման կարգը: Գործարքներ, որոնք կարող են կնքվել 14-18 տարեկան անչափահասների կողմից առանց օրինական ներկայացուցիչների համաձայնության: 14-18 տարեկան անչափահասների գույքային պատասխանատվության առանձնահատկությունները:</p> <p>7. Քաղաքացու գործունակության սահմանափակումը. հասկացությունը, հիմքերը, կարգը և հետևանքները: Գործունակության սահմանափակման վերացումը. հիմքերը, կարգը և հետևանքները:</p> <p>8. Անգործունակ քաղաքացիներ: Քաղաքացու անգործունակ ճանաչելու հիմքերը, կարգը և հետևանքները: Քաղաքացու գործունակության վերականգնումը. հիմքերը, կարգը և հետևանքները:</p> <p>9. Խնամակալություն և հոգաբարձություն: Խնամակալությունը և հոգաբարձությունը որպես իրավունքի համալիր ինստիտուտ: Խնամակալության և հոգաբարձության մարմինները: Խնամակալության հասկացությունը և նշանակման հիմքերը: Հոգաբարձության հասկացությունը և նշանակման հիմքերը: Խնամակալության և հոգաբարձության նշանակման կարգը: Խնամակալի և հոգաբարձուի նշանակման կարգը և պայմանները: Անձինք, որոնք չեն կարող նշանակվել խնամակալ կամ հոգաբարձու: Խնամակալների</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>և հոգաբարձուի իրավունքները և պարտականությունները:</p> <p>10. Խնամակալության և հոգաբարձության դադարման հիմքերը և կարգը:</p> <p>11. Պատրոնաժը, որպես հոգաբարձության հատուկ տեսակ. հասկացությունը, սուբյեկտային կազմը, նշանակման հետևանքները և դադարումը:</p> <p>12. Քաղաքացուն անհայտ բացակայող ճանաչելը և մեռած հայտարարելը:</p> <p>13. Քաղաքացուն անհայտ բացակայող ճանաչելու նշանակությունը, կարգը, պայմանները և հետևանքները: Անհայտ բացակայող ճանաչված քաղաքացիների հայտնվելու հետքանքները:</p> <p>14. Քաղաքացուն մահացած հայտարարելու նշանակությունը: Քաղաքացու մահը, նրա մահվան փաստի հաստատումը և նրան մահացած հայտարարելը: Քաղաքացուն մահացած հայտարարելու կարգը, պայմանները և հետևանքները: Մահացած հայտարարված քաղաքացիների հայտնվելու հետևանքները:</p> <p>15. Քաղաքացու ձեռնարկատիրական (գործարարական) գործունեությունը: Անհատ գործարարի իրավունակության առանձնահատկությունները: Քաղաքացու որպես անհատ գործարար հաշվառելու կարգը, պայմանները և հետևանքները: Անհատ գործարարի պատասխանատվության</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>առանձնահատկությունները (գործարարական ռիսկ): Ապօրինի գործարարության հասկացությունը և քաղաքացիաիրավական հետևանքները:</p> <p>16. Քաղաքացու սնանկությունը: Մսանկության քաղաքացիաիրավական հետևանքները:</p> <p>17. Քաղաքացիական կացության ակտերի հասկացությունը, նշանակությունը և գրանցումը:</p>			
7.	Իրավաբանական անձեր	<p>1.Իրավաբանական անձի հասկացությունը և հատկանիշները. կազմակերպական միասնություն, գույքային առանձնացվածություն, ինքնուրույն գույքային պատասխանատվություն, իր անունից հանդես գալու հնարավորություն: Իրավաբանական անձի հատկանիշների փոխադարձ կապը:</p> <p>2.Իրավաբանական անձի իրավունակության առանձնահատկությունները. հատուկ իրավունակություն: Իրավաբանական անձի իրավունակության սահմանափակումն օրենքով և կանոնադրային փաստաթղթերով:</p> <p>3.Իրավաբանական անձի գործունակության առանձնահատկությունները: Կորպորատիվ կառավարման սկզբունքները և իրավաբանական անձի մարմինները:</p> <p>4.Իրավաբանական անձանց հիմնադրումը: Իրավաբանական անձի ստեղծման</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>տնօրինչական, հայտանորմատիվ և թույլատվական կարգերը: Իրավաբանական անձի հիմնադիրները: Հիմնադիր փաստաթղթերի հասկացությունը, նշանակությունը, ձևը և բովանդակությունը: Իրավաբանական անձանց պետական գրանցումը, գրանցման համակարգը, կարգը, պայմանները և ժամկետները ըստ «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի:</p> <p>5. Իրավաբանական անձի վերակազմակերպումը. հասկացությունը և եղանակները (բաժանումը, առանձնացումը, միաձուլումը, միացումը, կազմակերպափոփոխական ձևի փոփոխումը): Իրավաբանական անձի վերակազմակերպման կարգը: Իրավահաջորդությունը իրավաբանական անձանց վերակառուցման ժամանակ: Փոխանցման ակտ և բաժանիչ հաշվեկշիռ: Իրավաբանական անձի վերակազմակերպման պետական գրանցումը:</p> <p>6. Իրավաբանական անձի լուծարման հասկացությունը և հետևանքները: Լուծարման եղանակները: Իրավաբանական անձի լուծարման կարգը: Իրավաբանական անձի լուծարման ժամանակ նրա պարտատերերի պահանջների բավարարման կարգն ու հերթականությունը:</p> <p>7. Իրավաբանական անձի լուծարման պետական գրանցումը: Իրավաբանական անձի</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>սնանկությունը: Մսանկության իրավական կարգավորումը: Մսանկության հասկացությունը և հատկանիշները: Մսանկության հետևանքները: 8. Իրավաբանական անձի անհատականացման միջոցները:</p> <p>9. Իրավաբանական անձի առանձնացված ստորաբաժանումները (մասնաճյուղեր և ներկայացուցչություններ):</p> <p>10. Իրավաբանական անձանց տեսակները, նրանց դասակարգումը և դրա քաղաքացիաիրավական նշանակությունը:</p> <p>11. Տնտեսական ընկերակցությունների, ընկերությունների հասկացությունը, առանձնահատկությունները:</p> <p>12. Տնտեսական ընկերակցությունների տեսակների (կազմակերպաիրավական ձևերի)՝ լիակատար ընկերակցության և վստահության վրա հիմնված «կոմանդիտային» ընկերակցության ընդհանուր բնութագիրը:</p> <p>13. Տնտեսական ընկերությունների տեսակների (կազմակերպաիրավական ձևերի)՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության, լրացուցիչ պատասխանատվությամբ ընկերության, բաժնետիրական ընկերության, արտադրական կոոպերատիվի ընդհանուր բնութագիրը:</p> <p>14. Ոչառևտրային կազմակերպությունների հասկացությունը, տեսակները, իրավական կարգավիճակը:</p> <p>15. Պետական ոչ առևտրային</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>կազմակերպությունները որպես իրավաբանական անձեր: Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին ՀՀ օրենսդրությունը: Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների հասկացությունը, իրավունակության առանձնահատկությունները: Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների գույքային առանձնացվածության առանձնահատկությունները:</p> <p>16. Վերահսկող և վերահսկվող իրավաբանական անձինք:</p> <p>17. Հիմնարկների քաղաքացիաիրավական կարգավիճակը:</p>			
8.	<p>Հայաստանի Հանրապետությունը և վարչատարածքային միավորումները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ</p>	<p>1. Հայաստանի Հանրապետությունը որպես քաղաքացիական իրավունքի հատուկ սուբյեկտ: Պետության անձեռնմխելիությունը (իմունիտետը):</p> <p>2. Հայաստանի Հանրապետության ունիվերսալ իրավունակությունը. հասկացությունը և բովանդակությունը: Քաղաքացիական հարաբերություններին պետության մասնակցության նպատակները: Պետության բացառիկ իրավասությունները: Պետական մենաշնորհ:</p> <p>3. Քաղաքացիական հարաբերություններին պետության մասնակցության ձևերը՝ անմիջական և անուղղակի (միջնորդավորված) մասնակցություն:</p> <p>4. Պետական մարմինները, որոնք լիազորված են քաղաքացիական իրավահարաբերություններում հանդես գալ</p>	2		<p>ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4</p>

		<p>Հայաստանի Հանրապետության անունից: Նրանց քաղաքացիաիրավական կարգավիճակը: 5. Հայաստանի Հանրապետության մասնակցությունը արտաքին և ներքին շրջանառությունում: 6. Մարզերի և համայնքների մասնակցությունը քաղաքացիական իրավահարաբերություններում: 7. Համայնքների իրավունակության առանձնահատկությունները: Քաղաքացիական հարաբերություններին նրանց մասնակցության նպատակները և նյութական հիմքը: Համայնքի մասնակցության ձևերը՝ անմիջական և անուղղակի (միջնորդավորված) մասնակցություն:</p>			
9.	Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտներ	<p>1. Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների հասկացությունը: «Իրավահարաբերության օբյեկտ» հասկացության տարբեր իմաստները: 2. Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների օբյեկտների տեսակներն ըստ ՀՀ քաղաքացիական օրենսդրության (իրերը, աշխատանքները, ծառայությունները, ոչ նյութական բարիքները, մտավոր գործունեության արդյունքները, տեղեկատվությունը): 3. «Գույք» հասկացությունը, նրա հարաբերակցությունն այլ հարակից հասկացությունների հետ: 4. Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների շրջանառունակությունը: Շրջանառությունում չսահմանափակված օբյեկտներ: Սահմանափակ Շրջանառությամբ օբյեկտներ: Օբյեկտներ, որոնք հանված են շրջանառությունից:</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>5. Իրերի հասկացությունը, նրանց դասակարգումը, իրերի դասակարգման իրավական նշանակությունը: Անշարժ գույք. հասկացությունը, հատկանիշները, հատուկ իրավական կարգավորման նշանակությունը: Անշարժգույքի պետական գրանցումը. իրավական կարգավորումը, գրանցման համակարգը:</p> <p>6. Դրամական միջոցներ (ազգային դրամ, տարարժույթ): Արժույթային արժեքների քաղաքացիաիրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները:</p> <p>7. Արժեթղթեր, նրանց տեսակները. պարտատոմս, չեկ, մուրհակ, բաժնետոմս, կոնոսամենտ, բանկային հավաստագրեր և գրքույկներ:</p> <p>8. Մտավոր գործունեության արդյունքները որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտ: Ֆիրմային անվանումը, ապրանքային նշանը, սպասարկման նշանը որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտ:</p> <p>9. Տեղեկատվությունը որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտ: Առևտրային գաղտնիքի իրավական պահպանությունը:</p> <p>10. Անձնական ոչ նյութական բարիքները որպես քաղաքացիական իրավունքի սօբյեկտներ (քաղաքացու անունը, պատիվը, արժանապատվությունը, իրավաբանական անձի անվանումը, գործարար համբավը և այլն):</p> <p>11. Աշխատանքները և ծառայությունները որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտներ:</p>			
10.	Գործարքներ	<p>1.Գործարքների հասկացությունը և նշանակությունը: Գործարքը որպես քաղաքացիական իրավունքներ և</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>պարտականություններ առաջացնելուն, փոփոխելուն կամ դադարեցնելուն ուղղված գործողություն:</p> <p>2. Գործարքը որպես կամային և իրավաչափ գործողություն: Գործարքի հիմքերը (նպատակը):</p> <p>3. Գործարքների տեսակները: Գործարքների դասակարգումը (միակողմ, երկկողմ և բազմակողմ, կոնսենսուալ և ռեալ, հատուցելի և անհատույց, վերացական և կաուզալ գործարքներ): Պայմանական գործարքներ: Հասկացությունը և տեսակները (հետաձգող պայմանով կնքված գործարքներ և վերացնող պայմանով կնքված գործարքներ): Գործարքների դասակարգման նշանակությունը:</p> <p>4. Գործարքների ձևերը: Բանավոր ձևով կնքվող գործարքներ: Հասարակ գրավոր ձևով կնքվող գործարքներ: Նոտարական վավերացման ենթակա գործարքներ: Անշարժ գույքի կապակցությամբ կնքվող գործարքների ձևի առանձնահատկությունը: Գործարքի ձեռնարկի չպահպանելու հետևանքները:</p> <p>5. Գործարքից բխող իրավունքների պետական գրանցման հասկացությունը և դրա քաղաքացիաիրավական նշանակությունը: Իրավունքների պետական գրանցման համակարգը ՀՀ-ում:</p> <p>6. Գործարքի վավերության պայմանները:</p> <p>7. Գործարքի անվավերության հասկացությունը: Անվավեր գործարքների տեսակները:</p> <p>8. Գործարքի անվավերության հետևանքները</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>(երկկողմանի և միակողմանի ռեստիտուցիա):</p> <p>9. Առօչին գործարքների հասկացությունը, տեսակները և դրանց հետևանքները:</p> <p>10. 14-18 տարեկան անչափահասի, սահմանափակ գործունակ ճանաչված քաղաքացու, իր գործողությունների նշանակությունը հասկանալու կամ դրանք ղեկավարելու անընդունակ քաղաքացու կնքած գործարքների անվավերությունը և դրա հետևանքները</p> <p>11. Մոլորության ազդեցության տակ կնքված գործարքի անվավերությունը և դրա հետևանքները: Էական մոլորության հասկացությունը:</p> <p>12. Խաբեության, բռնության կամ սպառնալիքի ազդեցության տակ կնքված գործարքի անվավերությունը և դրա հետևանքները:</p> <p>13. Մեկ կողմի ներկայացուցչի մյուս կողմի հետ չարամիտ համաձայնությամբ կամ ծանր հանգամանքների բերումով կնքված գործարքի անվավերությունը և դրա հետևանքները:</p> <p>14. Իր իրավունակության սահմաններից դուրս եկած իրավաբանական անձի կնքած գործարքի, անձի՝ իր իրավասությունների սահմանագանցմամբ կնքված գործարքի անվավերությունը և դրա հետևանքները:</p>			
11.	Ներկայացուցչություն	<p>1.Ներկայացուցչության հասկացությունը և կիրառման մնագավառները: Իրավունքների իրականացումը և պարտականությունների կատարումը ներկայացուցչի միջոցով: Ներկայացուցչության ներքին և արտաքին կողմերը:</p> <p>2.Ներկայացուցչության սուբյեկտները:</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>Ներկայացուցիչներ և ներկայացվողներ:</p> <p>3. Ներկայացուցչության տեսակներն ըստ առաջացման հիմքերի. պարտադիր և կամավոր ներկայացուցչություն: Պարտադիր (օրինական) և կամավոր (պայմանագրային) ներկայացուցիչների շրջանակը:</p> <p>4. Ներկայացուցչության հիմքերը (հանձնարարության պայմանագիր, գործակալման պայմանագիր, աշխատանքային պայմանագիր, պաշտոն եական հիմքեր, ծնողական իրավունքներ, ինսամակալություն և հոգաբարձություն):</p> <p>5. Առևտրային ներկայացուցչություն. հասկացությունը, առանձնահատկությունները:</p> <p>6. Լիազորագրի հասկացությունը, նշանակությունը: Լիազորագիր տալը որպես միակողմ գործարք: Լիազորագրի տեսակները. միանգամյա, հատուկ և ընդհանուր լիազորագրեր: Լիազորագրի ժամկետները: Լիազորագրի ձևը: Նոտարական վավերացման ենթակա լիազորագրեր: Նոտարի վավերացրած լիազորագրերին հավասարեցված լիազորագրեր: Իրավաբանական անձի տված լիազորագրի ձևը: Լիազորագրի դադարման հիմքերը, կարգը և հետևանքները:</p> <p>7. Վերալիազորում. հասկացությունը, հիմքերը և կարգը:</p> <p>8. Զլիազորված կամ լիազորությունը գերազանցած ներկայացուցչի կատարած իրավաբանական գործողությունների</p>			
--	--	---	--	--	--

		հետևանքները:			
12.	Ժամկետները իրավունքում քաղաքացիական	<p>1. Ժամկետների հասկացությունը և նշանակությունը քաղաքացիական իրավունքում:</p> <p>2. Ժամկետը որպես իրավաստեղծող, իրավափոփոխող և դադարեցնող իրավաբանական փաստ:</p> <p>3. Ժամկետների դասակարգումը: Սուբյեկտիվ իրավունքների ծագման և իրականացման ժամկետները: Սուբյեկտիվ իրավունքի գոյության ժամկետները:</p> <p>4. Ձեռքբերման վաղեմության ժամկետներ:</p> <p>5. Խափանիչ ժամկետներ:</p> <p>6. Երաշխիքային ժամկետներ:</p> <p>7. Պիտանիության ժամկետներ:</p> <p>8. Պահանջային ժամկետներ:</p> <p>9. Սուբյեկտիվ պարտականությունների կատարման ժամկետները:</p> <p>10. Ընդհանուր և մասնակի ժամկետներ: Ժամկետները հաշվելը: Հաշվելու ընդհանուր և հատուկ կանոնները: Ժամկետի վերջին օրը գործողություններ կատարելու կարգը:</p>			ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4
13.	Հայցային վաղեմություն	<p>1. Հայցային վաղեմության հասկացությունը: Հայցային վաղեմության ժամկետները որպես իրավունքի պաշտպանության ժամկետներ: Հայցային վաղեմության նշանակությունը քաղաքացիական իրավունքում:</p> <p>2. Հայցային վաղեմության ժամկետի անցման հետևանքները: Հայցային վաղեմության</p>	2		ՊԳ 1,2,3,4,5,6,7,8 ԼԳ 1,2,3,4

		<p>կիրառումը:</p> <p>3. Հայցային վաղեմության մասին կանոնների իմպերատիվ բնույթը:</p> <p>4. Հայցային վաղեմության ժամկետների տեսակները (ընդհանուր և հատուկ ժամկետներ):</p> <p>5. Հայցային վաղեմության ժամկետների ընթացքի սկիզբը որոշելու ընդհանուր և հատուկ կանոնները: Հայցային վաղեմության ժամկետների ընթացքի վերջը որոշելու կանոնները:</p> <p>6. Հայցային վաղեմության ժամկետների կասեցման հասկացությունը և հիմքերը: Հայցային վաղեմության ժամկետների կասեցման պայմանները: Կասեցման հիմք հանդիսացող հանգամանքները վերանալուց հետո հայցային վաղեմության ժամկետները երկարացնելու դեպքերը:</p> <p>7. Հայցային վաղեմության ժամկետների ընդհատման հասկացությունը և հիմքերը:</p> <p>8. Բաց թողնված հայցային վաղեմության ժամկետի վերականգնումը. հիմքերը և հետևանքները: Այն անձանց շրջանակը, որոնց միջնորդությամբ կարող են վերականգնվել լաց թողնված հայցային վաղեմության ժամկետները:</p> <p>9. Այն պահանջները, որոնց վրա հայցային վաղեմություն չի տարածվում:</p>			
--	--	--	--	--	--

12.3 Լարորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.					

12.4 Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.						

13 Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14 Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

14.1 Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- Գործնական, սեմինար և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում ուսանողի ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը 40 միավոր:
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (առկա ուսուցման համակարգում ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, հեռակա ուսուցմա համակարգում՝ քննություն և ստուգարք՝ առավելագույնը 40 միավոր):
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2 Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է գրավոր քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 գրավոր քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

---

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

14.3 Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

Ընդգրկված թեմաները.

- 1.Քաղաքացիական իրավունքի հասկացությունը:
- 2.Քաղաքացիական իրավունքի սահմանազատումն իրավունքի այլ ճյուղերից:
- 3.Քաղաքացիական իրավունքի սկզբունքները:
- 4.Քաղաքացիական իրավունքի համակարգը:
- 5.Քաղաքացիական իրավունքի գիտության հասկացությունը և ուսումնասիրման առարկան:
- 6.Քաղաքացիական իրավունքը որպես ուսումնական առարկա:
- 7.Իրավունքի աղբյուրները և տեսակները:
- 8.Օրենսդրությունը որպես քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրի համակցություն:
- 9.Քաղաքացիական օրենսդրության կիրառումը:
- 10.Քաղաքացիական իրավահարաբերության հասկացությունը:
- 11.Քաղաքացիական իրավահարաբերության տարրերը:
- 12.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների դասակարգումը:
- 13.Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների ծագման հիմքերը:
- 14.Քաղաքացիական իրավունքների իրականացումը և պարտականությունների կատարումը:
- 15.Քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանության ձևերը:
- 16.Քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանության եղանակները:
17. Իրավասուբյեկտության հասկացությունը:
18. Խնամակալություն և հոգաբարձություն:
19. Քաղաքացուն անհայտ բացակայող ճանաչելը և մահացած հայտարարելը:
20. Քաղաքացու բնակության վայրը: Քաղաքացիական կացության ակտեր:
21. Քաղաքացու գործարարական գործունեությունը:
- 22.Իրավաբանական անձի հասկացությունը և հատկանիշները:
23. Իրավաբանական անձի իրավասուբյեկտությունը, մարմինները:
24. Իրավաբանական անձի ստեղծումը և դադարումը:
- 25.Իրավաբանական անձի անվանումը, ապրանքանիշը և արտադրական դրոշմանիշը:
26. Իրավաբանական անձանց տեսակները:
- 27.Տնտեսական ընկերությունների և ընկերակցությունների հասկացությունը և տեսակները:
28. Ոչ առևտրային կազմակերպություններ:
- 29.Իրավաբանական անձի ներկայացուցչությունները:

Ընդգրկված հարցեր.

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

Ընդգրկվող թեմաները.

Ընդգրկված հարցեր.

14.4 Գնահատման չափանիշները¹⁶.

- Տեսական գիտելիքները:
- Մեմինար պարապմունքները՝ 2 ստուգում:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ 1 ստուգում:

---

¹⁶ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	042101.00.6, իրավագիտություն <i>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</i>
Կրթական ծրագիր`	042101.01.6, իրավագիտություն <i>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</i>
Որակավորման աստիճան`	իրավագիտության բակալավր <i>/բակալավր, մագիստրատուրա/</i>

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ-128 – Քաղաքացիական իրավունք 1			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	48	Դասախոսություն	32
			Մեմինար	24
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	72		
Ընդամենը	120			
Ստուգման ձևը	Քննություն, ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել քաղաքացիական իրավահարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկություններին, դրանց մասնակցող սուբյեկտների իրավասուբյեկտությանը, իրավունքներին ու պարտականություններին, քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների կարգավիճակին, իրավունքների պաշտպանության եղանակներին ու կարգին			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք <i>Գիտելիք և հմտություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք: 2) Իրավունքի հիմնական ճյուղերի (մասնավորապես՝ սահմանադրական իրավունքի, վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության, քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական դատավարության, աշխատանքային իրավունքի, քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության, էկոլոգիական իրավունքի, միջազգային հանրային իրավունքի, դրանց սկզբունքների, ինստիտուտների, նորմերի ծագումնաբանության և էության, այդ ինստիտուտների 			

և նորմերի օրենսդրական ամրագրման և կիրառման գործընթացի վերաբերյալ հիմնարար և համակարգված գիտելիք:

Հմտություն

Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- 1.) Կարող է կիրառել մասնագիտական գիտելիքներն առավել հաճախ հանդիպող իրավական խնդիրների լուծման համար:
- 3) Կարող է ինքնուրույն կազմել և մշակել իրավական փաստաթղթեր, տալ իրավաբանական եզրակացություններ, սորամադրել իրավաբանական խորհրդատվություն:
- 4) Կարող է բանակցություններ վարել, ներկայացնել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, պետության և համայնքի իրավունքներն ու օրինական շահերը:
- 5) Կարող է իրավունքի մեկնաբանման կանոնների կիրառմամբ պարզաբանել իրավական նորմերը և պայմանագրերը:
- 6) Կարող է օրինական մեթոդներով որոնել և գտնել վերաբերելի դատական և իրավական այլ ակտեր կամ այլ տեղեկություններ, օգտագործել դրանք մասնագիտական ոլորտում խնդրի լուծման համար, ինչպես նաև՝ հետևել իրավական ակտերի փոփոխություններին:
- 7) Կարող է վերհանել իրավական խնդիրը, տարբերակել գործի լուծման համար էական փաստերը, որոշել կիրառելի իրավական նորմը և կիրառել փաստերի նկատմամբ, եզրահանգում անել գործի լուծման վերաբերյալ:

Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- 1) Կարող է մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնել, բացատրել, ինչպես նաև՝ ստանալ իրավագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, խնդիրներ և լուծումներ:
- 2) Կարող է իր գործունեության ընթացքում կիրառել ՏՀՏ-ներ և այլ մասնագիտական գործիքներ՝ իրավական խնդիրների լուծումն ապահովելու համար:
- 3) Կարող է հավաքել, մշակել և մեկնաբանել իրավական հիմնախնդիրներին վերաբերող քանակական և որակական տվյալներ՝ հիմնավորված դատողություններ անելու համար:
- 4) Կարող է հետևել մասնագիտական բարեվարքության (էթիկայի) կանոններին՝ պատասխանատվությամբ իրականացնելով իր մասնագիտական գործառույթները:

Ընդհանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը)

- 1) Կարող է դրսևորել քննական և փաստարկված վերլուծական մոտեցում՝ իրավական խնդիրները բացահայտելու և դրանց լուծման ուղիները մշակելու համար:
- 2) Կարող է մասնագիտական խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ցուցաբերել նախաձեռնողականություն և ստեղծագործական մոտեցում

	<p>Կարողունակություն <i>Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)</i></p> <p>1) Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:</p> <p>2) Ունակ է՝ անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>3) Տիրապետում է բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում իրավագիտության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1 Քաղաքացիական իրավունքը որպես Հայաստանի իրավունքի ճյուղ</p> <p>Թեմա 2 Քաղաքացիական իրավունքի գիտությունը</p> <p>Թեմա 3 Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրները</p> <p>Թեմա 4 Քաղաքացիական իրավահարաբերություններ</p> <p>Թեմա 5 Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագումը, իրականացումը և պաշտպանությունը</p> <p>Թեմա 6 Քաղաքացիները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ</p> <p>Թեմա 7 Իրավաբանական անձեր</p> <p>Թեմա 8 Հայաստանի Հանրապետությունը և վարչատարածքային միավորումները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ</p> <p>Թեմա 9 Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտներ</p> <p>Թեմա 10 Գործարքներ</p> <p>Թեմա 11 Ներկայացուցչություն</p> <p>Թեմա 12 Ժամկետները քաղաքացիական իրավունքում</p> <p>Թեմա 13 Հայցային վաղեմություն</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան: https://new.vsu.am/karg/2023/usanoxneri%20giteliqneri%20stugman.pdf</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրություն 2. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրք 3. Բարսեղյան Տ.Գ., Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք, Մաս առաջին, - 3-րդ հրատ. 4. Ավետիսյան Վ.Դ., Մեղրյան Ս.Գ. Քաղաքացիական իրավունք (գործնական պարապմունքների ձեռնարկ), Մաս առաջին 5. «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց առանձնացված ստորաբաժանումների,

	<p>հիմնարկների եվ անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենք:</p> <p>6. «Անհատ ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրենք:</p> <p>7. «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենք:</p> <p>8. Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին ՀՀ օրենք:</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <p>1. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 2009 թվականի հոկտեմբերի 15-ի Կոհլիտերը և Մինարիկը ընդդեմ Չեխիայի վճիռը (application 32921/03, 28464/04):</p> <p>2. ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 26.01.2007 թ. թիվ 3-12 (ՏԴ) քաղաքացիական գործով որոշումը (ընկերության բնականոն գործունեությանը խոչընդոտելը որպես ընկերության մասնակցին ընկերությունից հեռացնելու հիմք):</p> <p>3. ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի 2006թ. սեպտեմբերի 28-ին թիվ 3-2027 (ՎԴ) քաղաքացիական գործով կայացված որոշումը (այլ բաժնետերերի կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունքի վերաբերյալ):</p> <p>4. ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 2010 թվականի հոկտեմբերի 29-ի թիվ ՎԴ/4342/05/09 գործով կայացված որոշումը (այլ բաժնետերերի կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունքի վերաբերյալ):</p>
--	--

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ-128 Քաղաքացիական իրավունք-1			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	16	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	6
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	

	Ինքնուրույն	104
	Ընդամենը	120
Ստուգման ձևը	Քննություն	
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել քաղաքացիական իրավահարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկություններին, դրանց մասնակցող սուբյեկտների իրավասուբյեկտությանը, իրավունքներին ու պարտականություններին, քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների կարգավիճակին, իրավունքների պաշտպանության եղանակներին ու կարգին</p>	
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք <i>Գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք: 2) Իրավունքի հիմնական ճյուղերի (մասնավորապես՝ սահմանադրական իրավունքի, վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության, քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական դատավարության, աշխատանքային իրավունքի, քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության, էկոլոգիական իրավունքի, միջազգային հանրային իրավունքի, դրանց սկզբունքների, ինստիտուտների, նորմերի ծագումնաբանության և էության, այդ ինստիտուտների և նորմերի օրենսդրական ամրագրման և կիրառման գործընթացի վերաբերյալ հիմնարար և համակարգված գիտելիք: <p>Հմտություն <i>Գիտելիքի և իմացության կիրառում</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Կարող է կիրառել մասնագիտական գիտելիքներն առավել հաճախ հանդիպող իրավական խնդիրների լուծման համար: 2) Կարող է ինքնուրույն կազմել և մշակել իրավական փաստաթղթեր, տալ իրավաբանական եզրակացություններ, տրամադրել իրավաբանական խորհրդատվություն: 3) Կարող է բանակցություններ վարել, ներկայացնել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, պետության և համայնքի իրավունքներն ու օրինական շահերը: 4) Կարող է իրավունքի մեկնաբանման կանոնների կիրառմամբ պարզաբանել իրավական նորմերը և պայմանագրերը: 5) Կարող է օրինական մեթոդներով որոնել և գտնել վերաբերելի դատական և իրավական այլ ակտեր կամ այլ տեղեկություններ, օգտագործել դրանք մասնագիտական ոլորտում խնդրի լուծման համար, ինչպես նաև՝ հետևել իրավական ակտերի փոփոխություններին: 6) Կարող է վերհանել իրավական խնդիրը, տարբերակել գործի 	

	<p>լուծման համար էական փաստերը, որոշել կիրառելի իրավական նորմը և կիրառել փաստերի նկատմամբ, եզրահանգում անել գործի լուծման վերաբերյալ:</p> <p><i>Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Կարող է մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնել, բացատրել, ինչպես նաև՝ ստանալ իրավագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, խնդիրներ և լուծումներ: 2) Կարող է իր գործունեության ընթացքում կիրառել ՏՀՏ-ներ և այլ մասնագիտական գործիքներ՝ իրավական խնդիրների լուծումն ապահովելու համար: 3) Կարող է հավաքել, մշակել և մեկնաբանել իրավական հիմնախնդիրներին վերաբերող քանակական և որակական տվյալներ՝ հիմնավորված դատողություններ անելու համար: 4) Կարող է հետևել մասնագիտական բարեվարքության (էթիկայի) կանոններին՝ պատասխանատվությամբ իրականացնելով իր մասնագիտական գործառույթները: <p><i>Ընդհանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Կարող է դրսևորել քննական և փաստարկված վերլուծական մոտեցում՝ իրավական խնդիրները բացահայտելու և դրանց լուծման ուղիները մշակելու համար: 2) Կարող է մասնագիտական խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ցուցաբերել նախաձեռնողականություն և ստեղծագործական մոտեցում <p>Կարողունակություն <i>Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին: 2) Ունակ է՝ անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը: 3) Տիրապետում է բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում իրավագիտության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1 Քաղաքացիական իրավունքը որպես Հայաստանի իրավունքի ճյուղ</p> <p>Թեմա 2 Քաղաքացիական իրավունքի գիտությունը</p> <p>Թեմա 3 Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրները</p> <p>Թեմա 4 Քաղաքացիական իրավահարաբերություններ</p> <p>Թեմա 5 Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագումը, իրականացումը և պաշտպանությունը</p>

	<p>Թեմա 6 Քաղաքացիները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ</p> <p>Թեմա 7 Իրավաբանական անձեր</p> <p>Թեմա 8 Հայաստանի Հանրապետությունը և վարչատարածքային միավորումները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ</p> <p>Թեմա 9 Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտներ</p> <p>Թեմա 10 Գործարքներ</p> <p>Թեմա 11 Ներկայացուցչություն</p> <p>Թեմա 12 Ժամկետները քաղաքացիական իրավունքում</p> <p>Թեմա 13 Հայցային վաղեմություն</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան:</p> <p>https://new.vsu.am/karg/2023/usanoxneri%20giteliqneri%20stugman.pdf</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրություն 2. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրք 3. Բարսեղյան Տ.Կ., Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք, Մաս առաջին, - 3-րդ հրատ. 4. Ավետիսյան Վ.Դ., Մեղրյան Ս.Գ. Քաղաքացիական իրավունք (գործնական պարապմունքների ձեռնարկ), Մաս առաջին 5. «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց առանձնացված ստորաբաժանումների, հիմնարկների եվ անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենք: 6. «Անհատ ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրենք: 7. «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենք: 8. Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին ՀՀ օրենք: <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 2009 թվականի հոկտեմբերի 15-ի Կոնվիոնթերը և Մինարիկը ընդդեմ Չեխիայի վճիռը (application 32921/03, 28464/04): 2. ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 26.01.2007 թ. թիվ 3-12 (ՏԴ) քաղաքացիական գործով որոշումը (ընկերության բնականոն գործունեությանը խոչընդոտելը որպես ընկերության մասնակցին ընկերությունից հեռացնելու հիմք): 3. ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի 2006թ. սեպտեմբերի 28-ին թիվ 3-2027 (ՎԴ) քաղաքացիական գործով կայացված որոշումը (այլ բաժնետերերի կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունքի վերաբերյալ): 4. ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 2010 թվականի հոկտեմբերի 29-ի թիվ

	<p>ՎԴ/4342/05/09 գործով կայացված որոշումը (այլ բաժնետերերի կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունքի վերաբերյալ):</p>
--	--